

mor fikk 8/10 48 forelegg kr. 60 for sommeren 1947 å ha brukt et defekt ildsted i et falleferdig hus hun med sin familie bodde i p. g. av husnøden. Hun vedtok ikke forelegget. Mot rettsformannens stemme ble hun frifunnet ved herredsrett. Hr.s kjæremålsutvalg opphevet dommen. Ved ny hovedforhandling i herredsrett ble hun dømt til bot kr. 60. Kjæremålsutvalget samtykket i hennes begjæring om fornyet behandling ved lagmannsrett. Her ble hun frifunnet. Den frifinnende dom ble så opphevet av Hr. etter anke fra påtalemyndigheten fordi lagmannen i sin rettsbelæring hadde antatt at strl. § 352.2 forutsatte forsett, mens den også omfattet uaktsomhet. — Etter de mange behandlinger var man altså kommet like langt som da man begynte. — Saken ble så henlagt av påtalemyndigheten. Rt. s. 338.

DANSK KRONIK

Dansk Forsorgsselskab begynde sin virksomhed den 1. april 1951. Selskabets første årsberetning, udsendt i 1952, omfatter de sidste tre kvartaler af 1951. Medens Fængselshjælpens årsberetninger tidligere fulgte finansåret, vil man fremtidig følge kalenderåret for derved at muliggøre sammenligning med kriminalstatistikken, „hvortil man med tiden håber at kunne yde et påkrævet supplement i form af oplysninger indsamlet i forbindelse med tilsynsarbejdet, herunder særlig belysning af tilbagefaldet for det klientel, der har været undergivet tilsyn.“ Omlægningen til kalenderåret er en meget praktisk reform, som blev anbefalet her i NTfK årg. 1951 p. 81; det blev samtidig fremhævet, at man bør tilstræbe at indføre de talmæssige oplysninger vedrørende tilsynsvirksomheden i den officielle kriminalstatistik. Dette er kun eet blandt en række spørgsmål vedrørende kriminalstatistikens ordning, som ved lejlighed bør tages op til drøftelse. — Regnskabsmæssigt vil forsorgsselskabet dog stadig følge finansåret af hensyn til det store tilskud fra staten, — i 1951—52 757.000 kr. til tilsynsvirksomheden. Driftsregnskabet balancerede med ca. 1,2 mill. kr.

Landsnævnet for børneforsorg har i 1952 udsendt sin årsberetning for 1951. Beretningen viser, at der — ligesom i 1950 — har været en større afgang end tilgang i antallet af børn under forsorg i medfør af forsorgslovens § 130, stk. 1, og § 131 (fjernede børn), nemlig henholdsvis 1600 og 1492. Kun 20 % af samtlige børneværnsudvalg har truffet beslutning om fjernelse, og over halvdelen af disse udvalg har kun truffet en enkelt afgørelse herom. Disse tal svarer nøje til de foregående år. Forholdsvis flere fjernelser end i 1949 og 1950 er foretaget i hovedstadsområdet. — Om kriminel tiltale mod personer under 18 år oplyser beretningen, at der blev rejst tiltale mod 39 personer (1950: 26), medens tiltale blev frafaldet over for 1236 (1950: 1175). I 927 af de nævnte 1236 sager blev tiltale frafaldet i medfør af straffelovens § 30;

865 personer kom under børneforsorg (heraf ca. 10 % mod vilkår om anbringelse på opdragelseshjem, hvortil kom tilfælde af forlænget ophold), medens 58 kom under tilsyn af Dansk Forsorgsselskab. Udfaldet af de 39 sager, i hvilke der blev rejst tiltale, var følgende: betinget dom 17, bøde 13, ungdomsfængsel 8, almindelig frihedsstraf 1.

Under overskriften *Vrangen af retten* angreb forfatteren *Palle Lauring* i „Politiken“s kronik 23/3 1953 den bestående retspleje. I slutningen af kronikken rettedes angrebet særlig mod Københavns byrets behandling af politisager, idet forf. gik ud fra det i sig selv rigtige og meget væsentlige synspunkt, at langt de fleste borgere, som kommer i kontakt med domstolene, gør det i en politisag („en fjantet bagatelsag“), således at det er væsentligt, hvilket indtryk borgerne her får af retsplejen. Uden at tage parti i dette opgør med politiretten tør man fastslå, at dette er et offentligt anliggende af stor vigtighed. Men nu havde forf. valgt at kombinere emnet med forskellige andre betragtninger, som bl. a. skulle godtgøre, at moderne retspleje er et stykke Oldpersien, en djævledans på Bali, skolastik, Holberg m. m. Selvom det kan være svært for det utrænede øje at se alle disse kulturstadier afspejlet i behandlingen af „en fjantet bagatelsag“, måtte konklusionen af de givne præmisser nødvendigvis blive, at man („for første gang i tusind år“) burde skabe en ny retspleje fra grunden. Dette skulle være en rigtig retspleje, „der sagligt går sagerne igennem på tidssvarende og betryggende vis“, og anklagerne skulle afskaffes. Stort mere røbede forf. ikke ved denne lejlighed. — Han blev imødegået i Politiken 25/3 af landsdommer *Frits Schjøtt* og 27/3 af overretssagfører *K. Anker-Jensen*; *Palle Lauring* afsluttede diskussionen 31/3. Ors. Anker-Jensen sluttede sig dog til kritikken af byrettens behandling af politisager. — I en leder i „Information“ 28/3 udtaltes nogen tilslutning til kritikken af systemet med offentlige anklagere. Bladet henledte påny opmærksomheden på den ordning, som blev foreslået af dommer *J. L. Buch* i Politikens kronik 23/9 1952, hvorefter sagførere skulle virke som anklagere i straffesager og statsadvokaterne afskaffes. Dette forslag fik vistnok ikke støtte fra andre sider.

Den nye grundlov har på forskellige punkter ændret de hidtil gældende grundlovsbestemmelser vedrørende strafferet og straffeprocess. I det følgende skal der kort redegøres for forholdet mellem de to love på disse områder.

Bestemmelsen om *benådning og amnesti* (§ 24, tidligere § 26) er uændret. Det samme gælder § 16 (tidligere § 14) om tiltale for *rigsretten*. M. h. t. denne rets sammensætning (§ 59) er der navnlig sket den ændring, at de af rigsdagen (folketinget) valgte dommere ikke må være medlemmer af folketinget. Grundloven afviger på dette punkt fra forfatningskommissionens forslag; man har heller ikke fulgt kommissionens forslag om at lade antallet af højesteretsdommere overstige antallet af folketingets valgte medlemmer med een.

I § 29 om *valgret* til folketinget er der ikke fastsat noget vandelskrav, men det skal bestemmes ved lov, i hvilket omfang straf (og understøttelse) medfører tab af valgret. Dette er i overensstemmelse med de i rettighedsbetænkningerne af 1938 og 1950 fremsatte synspunkter; i 1938 ville dog et mindretal i udvalget helt afskære rettighedsfortabelse som følge af straf. Den nye valglov indeholder ingen bestemmelser om udelukkelse af straffede personer. — Efter grundlovens § 30 er enhver, som har valgret, *valgbar* til folketinget, „medmindre vedkommende er straffet for en handling, der i almindeligt omdømme gør ham uværdig til at være medlem af folketinget.“ Efter § 33 afgør folketinget gyldigheden af medlemmernes valg samt spørgsmål om, hvorvidt et medlem har mistet sin valgbarhed. — § 57 om *folketingsmænds immunitet* svarer til den hidtil gældende § 56; da begrebet „rigsdags-samling“ ikke længere kendes, er den tidsmæssige begrænsning i 1. punktum bortfaldet.

I bestemmelsen om, at den dømmende magts udøvelse kun kan ordnes ved lov (§ 61), er tilføjet som 2. punktum: „*Særdomstole* med dømmende myndighed kan ikke nedsættes.“

Reglen om *anholdelse og fængsling* er indgået i den nye § 71 om den personlige frihed, hvor der også er hjemlet domstolsprøvelse af frihedsberøvelse uden for strafferetsplejen. Ordene „pengebod eller simpelt fængsel“ er ændret til „bøde eller hæfte“. Reglen om grundlovsforhør „kan for Grønlands vedkommende fraviges ved lov, for så vidt dette efter de stedlige forhold må anses for påkrævet“. — I § 72 (tidligere § 79) om *boligens ukrænkelighed* er gjort den tilføjelse, at også „brud på post-, telegraf- og telefonhemmeligheden“ kræver retskendelse. — *Ytringsfriheden* (§ 77) bestemmes nu som retten til „på tryk, i skrift og tale at offentliggøre sine tanker.“

Den gamle § 72, stk. 2: „I misgerningssager og i sager, der rejser sig af politiske lovovertrædelser, skal nævninger indføres“ er afløst af følgende bestemmelse i § 65, stk. 2: „I strafferetsplejen skal *lægmænd* medvirke. Det fastsættes ved lov, i hvilke sager og under hvilke former denne medvirken skal finde sted, herunder i hvilke sager *nævninger* skal medvirke“. Forfatningskommissionen har om 2. punktum bemærket, at man betragter bestemmelsen som en forpligtelse til at bevare nævninge¹⁾ i strafferetsplejen. Således må bestemmelsen utvivlsomt også læses. Domsmand kan altså afskaffes, men nævninge *skal* bevares. Grundloven lægger imidlertid ingen bånd på lovgivningsmagten m. h. t. spørgsmålet om, i hvilke og hvor mange grupper af sager nævninge skal medvirke; man kan fx tænke sig nævningebehandlingen begrænset til drabssager. Nogen begrundelse for den nye regel er ikke givet og kan vanskeligt gives. Nævningeinstitutionen var engang den form, i hvilken man forestillede sig og stræbte efter lægmandsdeltagelse i

¹⁾ Flertalsformen *nævninger* føles kunstig i nutiden og burde formentlig forlades.

strafferetsplejen, men nu har forudsætningerne ændret sig. Hvis det er ønskeligt at sikre den vundne lægmandsdeltagelse — og det er en ganske naturlig tanke —, burde i det mindste valget af former overlades til den almindelige lovgivning, hvilket godt en skønne dag kunne resultere i nævningenes afskaffelse. Den nye regel blev inden grundlovens vedtagelse på rigsdagen kritiseret af landsdommer *F. Lucas* i „Juristen“ 1953 p. 71—74, hvor det bl. a. hedder: „Hvorfor mener vi, at vi er klogere end vore efterkommere, tilmed på et område, hvor de vil have fyldigere erfaringer end vi?“

Ved *lov nr. 92 af 31. marts 1953* er der sket en ændring af *presselovens* § 7, som opregner de straffelovsovertrædelser, ved hvilke lovgivningens almindelige ansvarsregler finder anvendelse, uanset at de begås gennem et i Danmark trykt periodisk skrift. Lovændringen er nødvendiggjort af den nye affattelse af straffelovens kapitler 12 og 13.

Knud Waaben.

NORSK KRONIKK

Straffelovrådet har avgitt tre innstillinger om revisjon av straffelovgivningen.

1. *Innstilling om betinget dom* m. v. foreslår en rekke endringer i reglene om betinget dom, hvorav de viktigste er:

a. Mens den nåværende lov bare har én form for betinget dom, eksekusjonsutsettelse, gir utkastet domstolen valget mellom å utsette fullbyrdelsen av dommen og å utsette selve fastsettelsen av straffen.

b. Forutsetningene for betinget dom er omformulert, særlig med sikte på å løsne på de lovbestemte innskrenkninger i adgangen til å gi betinget dom som den nåværende lov fastslår. Etter lovforslaget vil ingen absolutt være avskåret fra å få gjort dommen betinget.

c. Den normale prøvetid er foreslått forkortet til 2 år. Etter den nåværende lov skal den fastsettes innenfor rammen 2—5 år.

d. Utkastet innfører en alminnelig regel om adgang til å kombinere betinget frihetsstraff med en ubetinget bøtStraff.

e. Hvor en vesentlig del av den idømte straff er avsonet ved varetekt, kan reststraffen gjøres betinget.

f. Reglene om virkningene av ny lovovertrædelse i prøvetiden er foreslått gjort mer elastiske. Det er således foreslått innført adgang til i særlige tilfelle å gi ny betinget dom for begge handlinger.

Foruten disse større endringer har gjennomgåelsen av lovteksten ført til en rekke mindre endringer i reglene for betinget dom. Mindre endringer er også foreslått i straffeprosesslovens §§ 85 og 87 om påtaleunntakelse og § 264 om etterforskning. Mens endringene i §§ 85 og 87 i det vesentlige er redaksjonelle, tar omformningen av § 264 sikte på å gjøre personundersøkelse før hovedforhandling mer alminnelig. Det

heter for øvrig i utkastets motiver at undersøkelses-virksomhetens fremtidige organisasjon og arbeidsområde bør gjøres til gjenstand for egen utredning.

2. *Innstiling om forandringer i straffelovens §§ 213 og 379* foreslår at straffelovens § 213. 1. ledd om straff for homoseksualitet og 2. ledd om straff for kjønnslig omgang med dyr oppheves og erstattes av en bestemmelse om straff på inntil 2 års fengsel for den som foretar homoseksuelle handlinger med person under 18 år. Aldersgrensen er altså foreslått høyere enn for heteroseksuelle handlinger, hvor den er 16 år. Paragrafen har en bestemmelse om at straffen kan falle bort når de to personer er omtrent jevnbyrdige i alder og utvikling.

I visse tilfelle kan etter forslaget homoseksuelle handlinger mot person opp til 21 år straffes, nemlig når gjerningsmannen selv er over 21 år og den annen er blitt forledet eller står i avhengighetsforhold til ham. Forslaget rammer også den som er over 21 år og „fremmer en annens utuktige handling med person av samme kjønn under 21 år“.

Mens villfarelse med hensyn til alderen er uten betydning for straffbarheten etter de andre bestemmelsene i sedelighetskapitlet, foreslås det i § 213. 2 ledd: „Har gjerningsmannen trodd at den annen var over den alder som her er nevnt, men ikke vist tilbørlig aktsomhet i så måte, er straffen fengsel inntil 6 måneder“. Etter utkastet vil altså den som har tatt feil av alderen uten at dette kan beredes ham ikke kunne straffes, mens den hvis villfarelse beror på uaktsomhet vil slippe med en mildere straff.

Innstillingen foreslår dessuten strl. § 379 om konkubinat opphevd og erstattet med en bestemmelse som har til formål å hindre at personer under 21 år kommer med i homoseksuelle organisasjoner eller deltar i møter for homoseksuelle. Paragrafen tar også sikte på å hindre homoseksuelle i å drive propaganda for sin møtevirksomhet. Etter utkastet vil det således være forbudt å avvertere møter for homoseksuelle foreninger i dagspressen eller i tidsskrifter, dersom tidsskriftet selges til andre enn faste abonnenter. De homoseksuelle får altså adgang til å avvertere sine møter i blad som bare sendes til dem som abonnenter på det.

3. I den tredje innstilling foreslår Straffelovrådet innført i straffelovens forseelseskapitel en ny bestemmelse, § 390 a. Bestemmelsen rammer den som ved skremmende eller plagsom opptreden eller annen hensynsløs adferd krenker en annens fred.

Foranledningen til lovforslaget var den „telefonsak“ som for en tid siden kom til pådømmelse i Høyesterett og som ble omtalt i forrige kronikk. (En person som hadde forfulgt en annen med sjikanøse telefonoppringninger ble straffet i underretten, men frifunnet av Høyesterett da det etter den gjeldende lovgivning ikke fins hjemmel for straff.)

Etter motivene vil forslaget foruten sjikanøse telefonoppringninger ramme de forskjelligste former for graverende fredskrenkelser, f. eks.

støyforvoldelse i sjikanehensikt, meddelelse av falsk sørgebudskap og andre former for sterkt skremmende opptreden. Paragrafen vil i det vesentlige innfange de samme slags fredskrenkelser som man i det svenske „förslag till brottsbalk“ kapitel 2, 7 § har tatt sikte på å ramme. Paragrafen svarer også i hovedsaken til dansk straffelovs § 265, dog med den forskjell at det etter det norske lovutkastet ikke er noen betingelse for straffansvar at gjerningsmannen på forhånd har mot-tatt politiadvarelse.

Anders Bratholm.

SVENSK KRÖNIKA

Straffrättskommittén har avlämnat *förslag till brottsbalk* (SOU 1953:14). Ledamöter i kommittén har varit riksmarskalken *Birger Ekeberg*, professor *Ragnar Bergendal*, justitierådet *Nils Beckman*, hovrättsrådet *Hugo Digman* och professor *Folke Wetter* med hovrättsfiskalen *Sten Rudholm* som sekreterare.

Straffrättskommitténs uppdrag har omfattat en översyn av strafflagens bestämmelser om de särskilda brotten. Arbetet på att skapa en ny lagstiftning har av kommittén bedrivits på det sättet, att nya bestämmelser föreslagits beträffande en grupp brott i sänder. På grundval av kommitténs förslag har sålunda ändrad lagstiftning antagits 1942 om förmögenhetsbrott och 1948 om brott mot staten och allmänheten.

Kommittén har nu fullbordat en översyn av bestämmelserna om brott mot person, d. v. s. mord, dråp och misshandelsbrott, frihets- och fridsbrott, ärekränkingsbrott, sedlighetsbrott och brott mot familj. Kommittén föreslår att de 1942 och 1948 antagna bestämmelserna — med vissa mindre ändringar — sammanföres med de nu föreslagna bestämmelserna om brotten mot person i en gemensam ny lag, kallad brottsbalk. Denna balk skall ersätta huvuddelen av den gamla strafflagen. Av denna skall i avbidan på slutförandet av strafflagberedningens arbete med översynen av reglerna om påföljder för brott stå kvar endast de delar som avser själva reaktionssystemet.

Den föreslagna brottsbalken omfattar 23 kapitel. I de fem första behandlas brotten mot person, därefter följer i 6—10 kap. förmögenhetsbrotten, i 11—13 kap. brotten mot allmänheten och i 14—20 kap. brotten mot staten. I 21—23 kap. sammanföres vissa allmänna bestämmelser, som är gemensamma för alla brotten.¹⁾

I nära samband med förslaget till brottsbalk står det av *strafflagberedningen* framlagda förslaget om *enhetligt frihetsstraff m. m.* (SOU 1953:17). Beredningen föreslår i detta betänkande, att nuvarande två arter av frihetsstraff, straffarbete och fängelse, sammanslås till ett en-

¹⁾ En närmare redogörelse för förslaget lämnas av justitierådet Nils Beckman i detta häfte s. 121. ff.

hettligt frihetsstraff, kallat fängelse. I förslaget till brottsbalk har straffbestämmelserna utformats med utgångspunkt i att ett enhetligt frihetsstraff införes.

Det enhetliga frihetsstraffet skall, inom straffskalorna, kunna ådömas inom samma tidsgränser som för närvarande gäller för ordinärt frihetsstraff, lägst en månad och högst tio år, vid sammanträffande av brott högst tolv år, samt på livstid.

Beredningen har icke funnit skäl föreligga att föreslå ett särskilt mildare eller privilegierat frihetsstraff, en custodia honesta, för vissa typer av brottslingar eller brottstyper. Behandlingen av de fall, för vilka ett sådant frihetsstraff kunde ifrågasättas, bör kunna ske inom ramen för det ordinära frihetsstraffet.

Vid utarbetandet av förslag till bestämmelser för verkställigheten av frihetsstraffet har beredningen utgått från de principer som ligger till grund för den nuvarande verkställighetslagen. Ändring i denna föreslås endast i de delar som speciellt avser fängelse och straffarbete. Den differentiering som nu i någon mån göres av domstolen, då den väljer mellan straffarbete och fängelse, ersättes av en differentiering som helt ankommer på verkställighetsorganen. Verksälligheten skall kunna utformas inom de gränser som nu markeras av den strängaste för straffarbete och den mildaste för fängelse möjliga verkställighetsformen.

I betänkandet föreslås vidare nya bestämmelser om *domstols rätt att nedsätta eller efterge påföljd för brott samt om åtalseftergift*. I förstnämnda avseende innebär förslaget att straff må nedsättas under det lägsta straff som för en gärning är stadgat, om synnerliga skäl föreligga för antagande att den som förövat gärningen skall avhålla sig från vidare brottslighet och hinder icke möter av hänsyn till allmän laglydnad. Ådömande av påföljd må helt eftergivnas om det är uppenbart att påföljd för brottet icke är erforderlig.

Eftergift av åtal skall enligt förslaget, utöver vad som nu gäller, kunna meddelas oberoende av brottets grovhet, om det är uppenbart att påföljd icke är erforderlig vare sig för att avhålla den misstänkte från vidare brottslighet eller med hänsyn till allmän laglydnad, och det icke heller eljest ur allmän synpunkt är påkallat att åtal väckes. Prövning av frågan om eftergift skall i detta fall ankomma på riksåklagaren. Enligt beredningens mening bör det i allmänhet ankomma på domstol att avgöra om påföljd är erforderlig eller ej. Någon gång kan emellertid omständigheterna vara sådana att själva lagföringen bör undvikas, av hänsyn till den enskilde eller därför att ett åtal skulle verka anstötligt. Eftergift får icke ske om det kan skada tilltron till rättsväsendets objektivitet.

Betänkandet upptager härutöver förslag till vissa ändringar i lagstiftningen om sammanträffande av brott, återfall och den straffrättsliga preskriptionen.

Slutligen innehåller betänkandet förslag till ändringar i *straffregi-*

sterlagen. En nyhet är att anteckningar om straff och andra påföljder i vissa fall icke skall medtagas i fullständigt straffregisterutdrag sedan en tid förflutit. De anteckningar som sålunda icke skall medtagas avser villkorlig dom, när åtta år förflutit från domen, ungdomsfängelse, fängelse i högst ett år och tvångsarbete, när åtta år förflutit från verkställighetens slut, annat fängelsestraff på viss tid, när femton år förflutit från verkställighetens slut, samt förvaring och internering, när femton år förflutit från utskrivningen. Förekommer två eller flera anteckningar i registret skall samtliga medtagas i utdrag om icke på grund av nyss angivna regler var och en av dem skall uteslutas.

Riksdagen har, under hänvisning till den under 1952 antagna lagstiftningen om påföljder för brott av underårig, bifallit propositionen om utbyggnad av *ungdomsvårdsskoleorganisationen*¹⁾, innebärande bl. a. inrättandet av en specialavdelning för särskilt svårbehandlade elever vid var och en av skolorna Forsane, Lövsta och Margretelund. Något ställningstagande till de av ungdomsvårdsskoleutredningen uppdragna riktlinjerna för en omorganisation av flertalet övriga skolor har riksdagen dock icke tagit.

Riksdagen har också godkänt förslaget till utbyggnad av *skyddskonsulentorganisationen*¹⁾.

I en motion har hemställts, „att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om en snabb utredning avseende att åstadkomma straffskärpning för spioneri och en lagstiftning, enligt vilken straffen för högförräderi och grovt spioneri utdömas som om brotten begåtts under krig“. Syftet med motionen var bl. a. att införa möjlighet att ådöma *dödsstraff* i fredstid. Motionens yrkande grundade sig i första hand på den tanken, att högförräderi och grovt spioneri är att anse som led i ett krig, även om direkta stridshandlingar icke förekommit; konsekvensen härav vore, enligt motionen, att de under krig gällande särskilda straffbestämmelserna alltid borde äga tillämpning i fråga om denna art av brottslighet. Till ytterligare motivering har anförts att frihetsstraff icke hade tillräckligt avskräckande verkan.

Motionen åstadkom en rätt livlig debatt i pressen, som nästan utan undantag tog avstånd från tanken på dödsstraff i fredstid. — Det utskott till vilket motionen hänvisades avstyrkte enhälligt motionen. I utlåtandet anfördes att även om man anlade motionens betraktelsesätt på högförräderi- och spioneribrotten det måste anses oriktigt att taga ett dylikt betraktelsesätt till utgångspunkt för ett yrkande om att dödsstraff skulle bli tillämpligt i fredstid. Att dödsstraffet trots de betänkligheter som alltid kan anföras mot denna straffart bibehållits för krigstid är nämligen betingat av de extraordinära förhållanden som föreligger under ett pågående krig. Orsaken till dödsstraffets bibehållande för dessa fall är, djupast sett, att finna i samhällets ovillkorliga

¹⁾ Se NTfK 1953 s. 80.

rätt till nödvärn. I ett allvarligt krigsläge, då lojala medborgare är utsatta för överhängande livsfara, förlorar naturligen frihetsstraffen lätt mycket av sin hotande karaktär. Under pågående krig med dagliga offer av människoliv får självfallet också de humanitära betänkligheterna mindre tyngd.

Utskottet erinrade också om uttalanden av statsmakterna vid tillkomsten av 1948 års strafflagstiftning. Då avvisades ett förslag om att möjliggöra användning av dödsstraff redan under den tid före ett krigs utbrott då krigsfara kunde anses föreligga, under motivering att det ur rättskulturell synpunkt vore synnerligen betänkligt att medgiva användning av dödsstraff under fredstid.

Riksdagen avslog motionen utan debatt.

På grundval av 1951 års fångvårdsutrednings förslag till *räjongindelning inom fångvården*¹⁾ har utarbetats propositioner om ändring i straffverkställighetslagen och om anslag till fångvården. Departementschefen ansluter sig till utredningens förslag att åstadkomma en samverkan mellan anstalter för ordinärt fångklientel samt en decentralisering av placering, förflyttning och vissa andra behandlingsfrågor från fångvårdsstyrelsen till styresmännen vid centralanstalterna samt en decentralisering även av det kamerala arbetet och ledningen för arbetsdriften.

I fråga om den rådgivande psykiatern inom räjongen, anstaltsgruppen, har departementschefen anfört att utbildade rättspsykiatrer för dessa uppgifter icke kan uppbringas. Utredningens förslag är därför i denna del icke för närvarande realiserbart utan får betraktas som en plan för hur det nya systemet vid full utbyggnad bör fungera. I begränsad omfattning kan det emellertid vara möjligt att redan nu tillgodose behovet av psykiatrisk rådgivning genom att överläkarna vid fångvårdens sinnessjukavdelningar erhåller hjälp av yngre läkare. Att för närvarande den psykiatriska läkarhjälp som kan erhållas inom fångvården är otillräcklig, är emellertid enligt departementschefen icke något skäl för att bibehålla ett opraktiskt undersökningsförfarande för beslut i vård- och behandlingsfrågor.

Departementschefen ansluter sig icke till förslaget att decentralisera beslutanderätten i vissa frågor till en räjongnämnd. Omfattningen av decentraliseringen till centralanstalternas styresmän bör mera i detalj övervägas av en särskild organisationsavdelning i samband med att en anstaltsgrupp organiseras.

I fråga om personalorganisationen göres i propositionen en viss inskränkning i utredningens förslag. Styresmännen vid centralanstalterna skall benämnas fångvårdsdirektörer.

Erforderliga lagbestämmelser har i propositionen upptagits genom ändring i straffverkställighetslagen.

Riksdagen har bifallit propositionerna.

¹⁾ Se NTFK 1952 s. 385.

För att utreda frågan om åtgärder för att nedbringa väntetiderna vid *sinnensundersökningar i brottmål* m. m. har justitieministern tillkallat sakkunniga. I direktiven för utredningen uttalas, att det med största skyndsamhet bör utredas om väntetiderna kan nedbringas genom att noggrannare och mera tidskrävande undersökningar förbehålles sådana allvarliga och svårbedömda fall, där sådan undersökning är mest behövlig, under det att i andra fall undersökningen sker på det sätt som tillgängliga arbetskrafter medger. Även andra åtgärder bör övervägas, bl. a. om den nuvarande obligatoriska granskningen av utlåtandena i medicinalstyrelsen kan upphöra. Ett särskilt problem är att finna utvägar så att de undersökningsresultat som framkommer beträffande samma person inom kriminalvård och socialvård bevaras i sådan form och hålles tillgängliga på sådant sätt, att de kan utnyttjas icke blott för den behandling, för vilken de tillkommit, utan även för fortsatta undersökningar då behov därav uppkommer. Sakkunniga i utredningen är borgmästaren *Erik Bendz* och assessorn *Nils Rappe* samt överläkarna *Carl Erik Uddenberg* och *Lars-Ingemar Lundström*.

Statssekreteraren i justitiedepartementet *Sven Edling* har utnämnts till justitieråd fr. o. m. den 1 juli 1953. Till statssekreterare i departementet har utsetts lagbyråchefen, hovrättsrådet *Björn Kjellin*.

Carl Holmberg.

Meddelelser.

ADOLF SCHÖNKE DÖD.

Professor ved universitetet i Freiburg, dr. jur. *Adolf Schönke* er død den 1. maj 1953 efter en kortvarig sygdom. Han var en af den nye tyske kriminalvidenskabs førende skikkelser. Midt i et utrætteligt arbejde og med en vidtspændende litterær produktion af høj kvalitet bag sig er han blevet revet bort i en alder af kun 44 år. Blandt nordiske kriminalister var han særlig kendt som forfatter af en fortrinlig kommentar til den tyske straffelov (for nylig udkommet i 6. udgave) og som medredaktør af Zeitschrift für die gesamte Strafrechtswissenschaft. Schönke, der var grundlægger af det dygtigt arbejdende Institut für Ausländisches und Internationales Strafrecht, var på sin side vel kendt med nordisk kriminalret og kriminologi. Han øvede en betydelig indsats for en genknytning af de kulturelle og faglige forbindelser mellem tysk og udenlandsk kriminalvidenskab, og hans alt for tidlige bortgang er et tab, der rammer denne videnskab også udenfor Tysklands grænser.

Stephan Hurwitz.

FN OG DE NORDISKE KRIMINALISTFORENINGER.

I De forenede Nationers palæ i Genève mødtes den 17. december 1952 repræsentanter for de af FN som „specialized agencies and internatio-